

PREVENIREA CORUPȚIEI ÎN SISTEMUL ROMÂNESC DE EDUCAȚIE

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Anticorupție

„Corupția subminează încrederea cetățenilor în instituțiile democratice și în statul de drept, afectează economia europeană și privează statele membre de venitul fiscal de care este mare nevoie. Statele Membre au depus foarte multe eforturi în ultimii ani pentru combaterea corupției, dar acestea nu sunt nici pe departe suficiente.”

Cecilia Malmström, comisarul european pentru afaceri interne

MECS

- ▶ Prevenire prin informare și responsabilizare – cadre didactice, elevi, părți externe interesate
- ▶ Monitorizare și sesizare, după caz
- ▶ Raportare către MECS și Ministerul Justiției

Strategia Europa 2020 - ținte pentru România

OBIECTIVELE EUROPA 2020	Țintele pentru România 2020 (%)	România în 2014 (%)
Procentul elevilor care părăsesc timpuriu școala trebuie să se situeze sub 10%	11,3	18,1
Cel puțin 40% dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani trebuie să aibă finalizate studii terțiare	26,7	25,0
Cel puțin 15% dintre persoanele cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani trebuie să participe la învățarea pe tot parcursul vieții	10,0	1,5
Investiții în cercetare și dezvoltare – 3% din PIB	2	0,27

Strategii în domeniul educației și formării profesionale

- ▶ **Strategia pentru Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii**
- ▶ **Cadrul Strategic pentru Educația Terțiară**
- ▶ **Strategia Națională pentru Învățarea pe tot Parcursul Vieții**
- ▶ **Strategia pentru Dezvoltarea Învățământului Profesional și Tehnic**
- ▶ **Strategia pentru Dezvoltarea Infrastructurii Educaționale**
- ▶ **Strategia Anticorupție în Educație 2013 -2015**

Documente recomandate pentru activitatea unităților de învățământ

- Ghid privind standardele de integritate aplicabile în sectorul educație;
- Ghid privind modalitățile practice de identificare a proceselor instituționale de gestiune și management vulnerabile la corupție;
- Ghidul deontologic al funcționarilor și personalului contractual din unitățile de învățământ preuniversitar și al membrilor consiliilor de administrație al unității de învățământ;
- Ghid privind mijloacele legale de prevenire și combatere a faptelor de corupție în sectorul educație.

Mecanismul de Cooperare și Verificare

- ▶ **Mecanismul de Cooperare și Verificare reprezintă un proces de verificare periodică a progreselor pe care România și Bulgaria le realizează în ceea ce privește reforma sistemului judiciar, corupția și crima organizată.**
- ▶ **România a solicitat aderarea la Mecanismul de Cooperare și Verificare. Pentru a ajuta cele două țări să soluționeze aceste probleme importante, Uniunea Europeană a decis să instituie acest instrument special MCV, destinat să asigure un proces de aderare armonios și totodată să protejeze politicile și instituțiile europene. În decembrie 2006, Comisia Europeană a stabilit o serie de criterii („obiective de referință”) pentru evaluarea progreselor înregistrate în aceste domenii.**
- ▶ **La 1 ianuarie 2007, momentul în care Bulgaria și România au devenit țări ale Uniunii Europene, cele două țări mai aveau încă de rezolvat anumite obiective legate de reforma sistemului judiciar, de reducere a corupției din instituțiile statului și de punere sub control a crimei organizate.**

Obiective de referință ale MCV

- ▶ **Au fost identificate patru obiective de referință (condiționalități)**, cu privire la care se realizează o monitorizare strictă în perioada post-aderare:
 1. **Garantarea unui proces judiciar mai transparent și mai eficient**, în special prin consolidarea capacităților și a responsabilizării Consiliului Superior al Magistraturii.
 2. **Înființarea, unei agenții pentru integritate cu responsabilități în domeniul verificării patrimoniului**, al incompatibilităților și al conflictelor de interese.
 3. **Continuarea**, în baza progreselor realizate deja, a unor **cercetări profesionale și imparțiale** cu privire la acuzațiile de corupție la nivel înalt.
 4. **Adoptarea unor măsuri suplimentare de prevenire și combatere a corupției în sectoarele vulnerabile**, în special în cadrul administrației locale.

RAPORTUL ANTICORUPȚIE AL UE

Bruxelles, 3.2.2014 – COM (2014) 38

- ▶ **Raportul oferă o analiză a corupției în statele membre ale UE și a măsurilor întreprinse în vederea prevenirii și a combaterii acestui fenomen. Raportul are drept obiectiv lansarea unei dezbateri care să implice Comisia, Statele Membre, Parlamentul European și alte părți interesate, în sprijinirea activității de combatere a corupției și în identificarea modalităților prin care dimensiunea europeană poate contribui la acest demers.**
- ▶ **Statele membre ale UE dispun în cea mai mare parte de instrumentele juridice și de instituțiile necesare pentru a preveni și a combate corupția. Cu toate acestea, rezultatele obținute nu sunt satisfăcătoare în ansamblul UE. Normele anticorupție nu sunt întotdeauna aplicate cu strictețe, problemele sistemice nu sunt abordate în mod suficient de eficace, iar instituțiile competente nu dispun întotdeauna de o capacitate suficientă pentru a asigura respectarea normelor.**

RAPORTUL ANTICORUPȚIE AL UE (II)

- ▶ În conformitate cu instrumentele juridice internaționale, prezentul raport definește corupția în sens larg ca fiind orice „abuz de putere prin care se urmărește obținerea de foloase în beneficiul propriu”.
- ▶ Prin urmare, această definiție acoperă acte de corupție specifice și măsurile adoptate în mod specific de către Statele Membre pentru a preveni sau pentru a sancționa actele definite.
- ▶ Raportul se concentrează asupra unor aspecte-cheie extrem de relevante pentru fiecare stat membru. Acesta trece în revistă atât bunele practici, cât și lacunele, identificând măsuri care vor permite statelor membre să combată corupția în mod mai eficace. Comisia recunoaște că unele dintre aceste aspecte sunt exclusiv de competență națională.
- ▶ Pentru ca intențiile declarate să fie urmate de rezultate concrete, trebuie depuse în continuare multe eforturi, iar adevărata voință politică de a eradica acest fenomen pare să lipsească deseori.

Evoluție către transparența procesului decizional în administrația publică – Grecia (exemplificare)

- ▶ **O lege adoptată în 2010 impune tuturor instituțiilor publice să își publice online deciziile, inclusiv în ceea ce privește achizițiile publice. Începând cu 1 octombrie 2010, toate instituțiile publice, autoritățile de reglementare și administrațiile locale sunt obligate să își încarce deciziile pe Internet cu ajutorul programului „Claritate” .**
- ▶ **Deciziile entităților publice nu pot fi puse în aplicare dacă nu sunt încărcate pe site-urile internet ale programului „Claritate”. Numai deciziile care conțin date cu caracter personal sensibile și/sau informații privind securitatea națională sunt scutite de această obligație.**
- ▶ **Fiecare document poartă o semnătură digitală, acestuia atribuindu-i-se în mod automat un număr unic. Contractele de achiziții publice încheiate sunt, de asemenea, publicate.**

STRATEGIA NAȚIONALĂ ANTICORUPȚIE (I)

- ▶ **SNA este un document de viziune strategică** pe termen mediu, care oferă coordonatele majore de acțiune.
- ▶ Documentul constituie punctul de plecare în dezvoltarea și adoptarea/adaptarea de către instituțiile și autoritățile publice a propriilor planuri sectoriale. Astfel, SNA cuprinde principiile de acțiune, obiectivele generale și specifice relevante la nivel național.
- ▶ Totodată, documentul include aspecte practice și instrumente concrete de lucru utile în dezvoltarea planurilor de acțiune sectoriale.

STRATEGIA NAȚIONALĂ ANTICORUPȚIE (II)

La nivelul percepției publice, corupția continuă să fie identificată ca o piedică în prestarea serviciilor publice de calitate la nivel central și local, ca un fenomen ce subminează administrarea eficientă a fondurilor publice și obstrucționează înfăptuirea justiției, afectând totodată mediul de afaceri.

Indicatorii interni și externi specializați în evaluarea percepției și a impactului corupției poziționează România sub media țărilor membre ale UE.

Valorile SNA:

- ▶ **voința politică**
- ▶ **integritatea**
- ▶ **prioritatea interesului public**
- ▶ **transparența**

Obiectivele SNA

- ❑ *Prevenirea corupției în instituțiile publice;*
- ❑ *Creșterea gradului de educație anticorupție;*
- ❑ *Combaterea corupției prin măsuri administrative și penale;*
- ❑ *Aprobarea planurilor sectoriale și dezvoltarea sistemului național de monitorizare a SNA.*

Strategia Anticorupție în Educație 2013 -2015 (OMEN nr. 5144/26.09.2013)

- ▶ Raportul de Progres al Comisiei Europene din luna iulie 2012 menționa:
„În alte sectoare ale activității guvernamentale nu au fost obținute rezultate comparabile. Cazurile de corupție sunt numeroase în domenii precum administrația fiscală, educația, sănătatea și investițiile în infrastructură. Cu toate acestea, activitatea de analizare a riscurilor în aceste sectoare a fost demarată abia de curând (...)”.

Proiectul "Prevenirea corupției în educație"

- ▶ **Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, în parteneriat cu Universitatea „Titu Maiorescu” și Asociația pentru Implementarea Democrației, a implementat, în perioada iulie 2011 - februarie 2013, proiectul „Prevenirea corupției în educație prin informare, formare și responsabilizare”.**
- ▶ **Proiectul a reprezentat o inițiativă inovativă și de anvergură, în contextul eforturilor anticorupție ale României din ultimii ani, care confirmă angajamentul Ministerului în demersul de prevenire a corupției în educație pe termen mediu și lung, prin valorizarea rolului fundamental pe care educația îl deține în acest domeniu.**

Valori fundamentale SAE 2013 -2015

- ▶ **Educația** – promovarea rolului fundamental al educației în societate
- ▶ **Integritatea** – promovarea responsabilității morale, civice, sociale și profesionale a personalului implicat în sistemul educațional
- ▶ **Transparența** – asigurarea vizibilității și accesibilității deciziilor, cu informarea și coparticiparea societății civile
- ▶ **Obiectivitatea** – asigurarea imparțialității și nediscriminării în întreaga activitate desfășurată la nivelul sistemului educațional
- ▶ **Prioritatea interesului public** – datoria responsabililor din cadrul sistemului educațional de a considera interesul public mai presus de orice alt interes

Declarație de intenții

Ministerul Educației Naționale a luat act de adoptarea prin HG nr. 215/2012 a Strategiei Naționale Anticorupție pentru perioada 2012 - 2015 (SNA) și a formulat Declarația de aderare la valorile fundamentale, principiile, obiectivele și mecanismul de monitorizare al SNA.

Măsurile ce revin MECS sunt detaliate în Planul Sectorial de Implementare a Strategiei Anticorupție în Educație (PSISAE).

Comisia Națională pentru Prevenirea Actelor de Corupție în Educație (CNPACE)

- ▶ **Prin OMEN nr. 4562/14.08.2013 s-a aprobat constituirea și componența Comisiei Naționale pentru Prevenirea Actelor de Corupție în Educație.**
- ▶ **22 de membri din toate departamentele de specialitate MECS**
- ▶ **Președintele Comisiei - dl. Gabriel Liviu Ispas, Consilier al Ministrului**
- ▶ **Coordonatorul Comisiei – dl. Valentin Popescu, director al Unității de Strategii și Politici Publice**

Planul Sectorial al Strategiei Anticorupție în Educație (PSISAE)

- **Obiective generale**
- **Obiective specifice**
- **Măsuri**
- **Surse de verificare**
- **Riscuri**
- **Indicatori**
- **Stadiul implementării măsurilor**
- **Progres față de semestrul/anul anterior**

Protocol MECS – MAI

- ▶ Prin Protocolul de Cooperare nr. 239/2013, semnat între Direcția Strategii, Politici Publice și Comunicare din MEN și Direcția Națională Anticorupție din MAI, s-au stabilit detaliile elaborării *Metodologiei privind managementul riscurilor de corupție în cadrul Ministerului Educației Naționale și al instituțiilor și unităților subordonate/ coordonate, a căror activitate vizează învățământul preuniversitar.*
- ▶ Scopul *Metodologiei* - Determinarea și implementarea măsurilor de prevenire/ control al riscurilor de corupție
- ▶ 2013-2014 – Pilotare la nivelul județului Giurgiu (grădiniță, școala generală, liceu, inspectorat)

Inițiative naționale și regionale

- ▶ **Foarte multe activități/acțiuni pe care le desfășurăm în cadrul activităților extracurriculare și extrașcolare se pot subsuma tematicilor anticorupție.**
- ▶ ***Exemplu* – încheierea între Ministerul Educației Naționale și Ministerul Justiției, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii a Protocolului de colaborare privind educația juridică în unitățile de învățământ preuniversitar, înregistrat cu nr. MEN 10576/30.10.2013.**

Protocol privind educația juridică - model

Obiectiv general: cooperarea instituțiilor în vederea promovării unor activități de educație juridică. Părțile cooperează în vederea promovării educației juridice în școli și licee, de la vârsta de debut a învățământului școlar obligatoriu, prin facilitarea accesului elevilor la cunoștințe elementare de drept.

TEME

- ▶ drepturile omului;
- ▶ aspecte ale procesului legislativ;
- ▶ probleme generale privind organizarea și funcționarea sistemului judiciar și a procedurile judiciare;
- ▶ elemente de drept civil și drept penal;
- ▶ problematica prevenției și a combaterii corupției;
- ▶ aspecte referitoare la organizații și relații internaționale.

Consilier de integritate/etică

Consilierul de integritate este persoana desemnată în fiecare entitate publică pentru sprijinirea activităților de prevenire a corupției, precum și pentru consiliere etică și monitorizare a normelor de conduită (Legea nr. 50/2007).

Consilierul pentru integritate se desemnează prin dispoziție a conducătorului structurii, din rândul personalului care respectă normele de deontologie profesională, procedurile de lucru în activitatea desfășurată, sau prevederile legale privind incompatibilitățile, interdicțiile, declararea averilor ori conflictul de interese.

Atribuțiile consilierului de integritate/etică

- a) prezintă personalului materialele transmise de către MECS/ISJ sau ISMB cu privire la activitatea de prevenire și combatere a corupției;**
- b) organizează activități de informare și de instruire anticorupție;**
- c) oferă sprijin în monitorizarea/ evaluarea /reevaluarea riscurilor de corupție conform *Metodologiei*;**
- d) Monitorizează stadiul implementării măsurilor prevăzute în SAE;**
- d) oferă consultanță, întocmește rapoarte.**

Avertizor de integritate (I)

Avertizarea în interes public reprezintă sesizarea făcută cu bună-credință cu privire la orice faptă care presupune o încălcare a legii, a deontologiei profesionale sau a principiilor bunei administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței, de către o persoană încadrată într-o instituție publică sau care funcționează din fonduri publice ori administrează bunuri sau resurse publice.

Avertizorul este protejat prin *Legea nr. 571 din 2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii* (publicată în Monitorul Oficial nr. 1214 din 17 decembrie 2004).

Avertizor de integritate (II)

Cine poate fi avertizor de integritate?

Avertizorul de integritate este persoana care sesizează cu buna credință încălcări ale normelor, și care poate fi:

- **functionar public** - persoana investită prin numire într-o funcție publică din structura unei autorități sau instituții publice, cu prerogative în realizarea competenței acestora, în regim de putere publică, având ca scop realizarea unui interes public;
- **personal contractual**, conform Codului Muncii;
- **personal care își desfășoară activitatea în baza unor statute speciale: medicii, profesorii, polițiștii, grefierii, preoții etc.**

Centralizări (I)

- ▶ Fiecare inspectorat școlar trebuie să-și desemneze un consilier de integritate/etică.
- ▶ De asemenea, fiecare unitate de învățământ va trebui să-și stabilească comisia pentru prevenirea actelor de corupție în educație, în care există un consilier de integritate/etică.
- ▶ Pe site-ul IȘJ Dâmbovița există un spațiu destinat Strategiei Anticorupție în Educație pe care sunt postate informații precum: SAE, Metodologia de determinare a riscurilor, link-uri către MENCȘ, MJ etc.

Centralizări (II)

- ▶ Trebuie constituită, la nivelul fiecărui inspectorat școlar, baza de date cu persoanele din unitățile de învățământ responsabile cu problematica anticorupție, consilierii de integritate/etică și trebuie realizată o rețea de comunicare.
- ▶ Aceste persoane sunt pe deplin responsabile de datele pe care le transmit.
- ▶ Responsabilii vor comunica către IȘJ Dâmbovița/MENCȘ, cu celeritate, orice caz de prezumată corupție

Responsabilități - unități de învățământ

În fișa de evaluarea anuală a activității cadrelor didactice, la domeniul 7 *Conduita profesională*, la *Indicatori de performanță*, se va introduce un indicator privind respectarea standardelor etice profesionale și se va actualiza procedura internă de evaluare a cadrelor didactice.

Exemple (I)

- ▶ ***Iunie 2015* - Arestarea preventivă a prodecanului Facultății de Farmacie din cadrul Universității de Medicină și Farmacie sub acuzația de luare de mită**
- ▶ ***Iunie 2015* - O posibilă fraudă a examenului de bacalaureat la Liceul Tehnologic “Matei Basarab” din Strehaia**
- ▶ ***Iunie 2015* – Inspector școlar a primit 3 ani cu suspendare și muncă în folosul comunității, pentru infracțiunea de complicitate la dare de mită**

Exemple (II)

- ▶ ***2 iunie 2015*** - S-a dispus trimiterea în judecată a unui număr de 64 de cadre didactice din Giurgiu inculpate pentru comiterea mai multor fapte de corupție și anume: luare și dare de mită, trafic de influență, cumpărare de influență, abuz în serviciu dacă funcționarul a obținut pentru sine sau pentru altul un folos necuvenit, precum și infracțiuni de fals, la examenul de Bacalaureat 2013.

Exemple (III)

- ❑ Sute de mii de elevi iubitori de matematică au fost o sursă inepuizabilă de bani „la negru“ pentru membrii Asociației „Arhimede”. În cinci ani de zile, 554.290 de elevi înscriși la concursurile naționale organizate în școli și licee au „finanțat” cu taxa de înscriere de 25 de lei (pentru care nu s-au emis chitanțe și nu s-au plătit taxe la stat), buzunarele celor implicați în această megaescrocherie, care și-au însușit fondurile colectate.
- ❑ La Colegiul Tehnic Unirea din Ștei, județul Bihor, în 10 din cele 14 săli, profesorii asistenți au fost înregistrați permițându-le candidaților să copieze și chiar ajutându-i, 108 elevi fiind eliminați din examen.

Puterea exemplului

Optzeci de profesori, studenți sau asistenți de la Universitatea de Medicină și Farmacie din Craiova au fost audiați luni și marți într-un dosar de luare și dare de mită. Surse din anchetă au declarat, pentru „Adevărul”, că unii profesori au primit mii de euro, în bani și bijuterii, ca să îi scape pe studenți de stresul examenelor și să le dea note bune.

Ce urmează ?

- ▶ Standardizarea raportărilor
- ▶ O noua strategie 2016 – 2018
- ▶ Simplificarea PSISAE
- ▶ Formarea a cel puțin unei persoane din fiecare unitate de învățământ
- ▶ Asigurarea continuității responsabililor anticorupție.